

Sygn. akt VIII U 1955/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2015 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący – Sędzia S.O. Dorota Stańczyk

Protokolant – p.o. prot. sąd. Joanna Zdunek

po rozpoznaniu w dniu 22 lipca 2015 roku w Lublinie

sprawy D. W. (1)

z udziałem zainteresowanych (...). (...) S.C. - (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania D. W. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

z dnia 13 czerwca 2013 roku znak (...)- (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VIII U 1955/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 czerwca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. Inspektorat K. na podstawie art. 83 ust. 1 w związku z art. 38 ust. 1 oraz art. 6 ust. 1 pkt 1,4, art. 9 ust. 1 i 2a, art. 11 ust. 1, 2, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1,2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.) oraz art. 83 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – kodeks cywilny (Dz. U. nr 16, poz. 93 ze zm.) w związku z art. 22 § 1 i art. 300 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r., nr 21, poz. 94 ze zm.) stwierdził, że D. W. (1), jako pracownik u płatnika składek (...). (...) S.C. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 1 marca 2009 roku do 10 kwietnia 2010 roku (decyzja – a.u.).

W odwołaniu od wskazanej decyzji z dnia 12 lipca 2013 r. D. W. (1) wniosła o jej zmianę oraz ustalenie, że w okresie od 1 marca 2009 r. do 10 kwietnia 2010 r. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu z tytułu zawartej umowy o pracę w spółce (...). (...) S.C. W uzasadnieniu odwołania podniosła, że miała zamiar realizować umowę o pracę i ją wykonywała. Wskazała także, że nie była świadoma, że jej pracodawca ma problemy finansowe i nie wypłaca całości należnych z tytułu jej zatrudnienia składek (odwołanie k. 2-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 5 sierpnia 2013 r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję ustalił, że wnioskodawczyni zatrudniła się na podstawie umowy o pracę u płatnika (...). (...) S.C., jednak nie przedstawiła żadnych dowodów na okoliczność, że pracę tę na rzecz płatnika świadczyła. Z wyjaśnień stron wynika, że wnioskodawczyni nie miała obowiązku podpisywania

listy obecności, usprawiedliwiania nieobecności w pracy, jak również nie był sprawowany nadzór na wykonywaną przez nią pracę. Czyniąc powyższe ustalenia organ rentowy doszedł do przekonania, że zatrudnienie odwołującej miało charakter umowy zlecenia, a nie stosunku pracy. Z tego względu Zakład Ubezpieczeń Społecznych wywiódł, że wnioskodawczyni umowę o pracę zawarła jedynie z nazwy, lecz faktycznie cech umowy o pracę nie posiadała (odpowiedź na odwołanie k. 5-5v a.s.).

Postanowieniem z dnia 12 maja 2014 r. Sąd Okręgowy wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych współników (...). (...) S.C. – 1. (...) Spółkę z o.o., 2. (...) Spółkę z o.o. (postanowienie k. 31 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

D. W. (1) w okresie zatrudnienia w/w spółce prowadziła jednocześnie działalność gospodarczą w S. polegającą na prowadzeniu sklepu spożywczego. Wnioskodawczyni nie zatrudniała pracowników, prowadziła działalność samodzielnie. Sprzedawała w tym sklepie towar, który przywozili dostawcy (pieczywo, inne artykuły). Działalność tę zakończyła pod koniec kwietnia 2012 r. (zeznania wnioskodawczyni k. 45, 79v-80 a.s., zeznania D. W. przesłuchanej w toku postępowania przygotowawczego - k. 83,94v. a.s.).

W dniu 1 marca 2009 roku D. W. (1) podpisała umowę o pracę z (...). (...).(…) (...) Sp. z o.o., (...) Sp. z o.o. na okres próbny 3 miesiące, tj. od dnia 1 marca 2009 r. do dnia 31 maja 2009 r. Na podstawie tej umowy została zatrudniona na stanowisku pracownika administracyjno-biurowego – przedstawiciela handlowego IV stopnia, za wynagrodzeniem 1.276,00 zł brutto plus premia uznaniowa zgodnie z regulaminem wynagrodzenia. Do zakresu jej obowiązków miało należeć nawiązywanie kontaktów z nowymi klientami, utrzymywanie kontaktów z wcześniej pozyskanymi klientami, dbałość o ich zadowolenie i polecanie następnych produktów będących w aktualnej ofercie pracodawcy, pozyskiwanie wiedzy na temat oferty pracodawcy, uczestnictwo w organizowanych przez pracodawcę szkoleniach, bieżące analizowanie produktów oferowanych przez pracodawcę, sporządzanie kwartalnych raportów z wykonania pracy, przekazywanie w formie raportu konsultantowi potencjalnych klientów; pozyskanie w ciągu roku (skutecznie) 4 aktywnych klientów przedsiębiorcy; dbałość o dobry wizerunek przedsiębiorstwa Pracodawcy, reklamę oferowanych produktów i zachowanie przepisów BHP (kserokopia umowy - k. 29 a.s., zeznania wnioskodawczyni k. 30v, 79v a.s.).

Kolejną umowę o pracę z tym samym pracodawcą wnioskodawczyni podpisała na czas określony od dnia 1 czerwca 2009 r. do dnia 31 maja 2011 r. Na jej mocy została zatrudniona jako agent reklamowy – pracownik administracyjno - biurowy z takim samym wynagrodzeniem. Zgodnie z jej postanowieniami do jej obowiązków miało należeć reklamowanie i promowanie produktów będących przedmiotem sprzedaży pracodawcy, szczególnie w sposób bezpośredni poprzez nawiązywanie rozmów z potencjalnymi klientami; utrzymywanie kontaktów z wcześniej pozyskanymi klientami, dbałość o ich zadowolenie i polecanie następnych produktów będących w aktualnej ofercie pracodawcy; pozyskiwanie wiedzy na temat oferty Pracodawcy, uczestnictwo w organizowanych przez Pracodawcę szkoleniach, bieżące analizowanie produktów oferowanych przez Pracodawcę; przekazywanie w formie raportu Konsultantowi potencjalnych klientów; dbałość o dobry wizerunek przedsiębiorstwa, Pracodawcy oraz o zachowanie przepisów BHP (kserokopia umowy k. 29 a.s., zeznania wnioskodawczyni k. 30v, 79v a.s.).

Powyższe zatrudnienie wnioskodawczyni w praktyce miało polegać na reprezentowaniu osobom prywatnym, znajomym oraz firmom ofert dotyczących ubezpieczeń firmy (...). Chodziło o pozyskanie jak największej ilości klientów do wykupienia polis ubezpieczeniowych. Zgodnie z założeniem skarżąca miała pracę tę wykonywać w okolicach miejsca swojego zamieszkania, przez 8 godzin dziennie, 40 godzin tygodniowo, zaś potwierdzeniem wykonanej pracy miały być sporządzone przez nią raporty z wykonywanej pracy. W rzeczywistości odwołująca nie miała sztywnych godzin pracy, mogła sama regulować sobie czas pracy, nie podpisywała także list obecności ani nie sporządzała codziennych raportów odzwierciedlających ilość faktycznie wykonanej przez nią pracy. Nie miała konkretnej siedziby i miejsca pracy, jeździła po terenie województwa (...) i pozyskiwała klientów. W razie zainteresowania produktem z daną osobą kontaktował się agent ubezpieczeniowy w firmy (...). Wnioskodawczyni miała jedynie przedstawić materiały reklamowe, nie była w żaden sposób kontrolowana przez pracodawcę, nikt

ściśle nie nadzorował wykonywanych przez nią czynności. Jedyne nadzór nad pracą wnioskodawczynie polegał na tym, że B. B. (1) – koordynator spółki (...). (...) S.C. na województwo (...), telefonicznie pytała ją o wyniki. Wnioskodawczynie nie miała uprawnień do osobistego sprzedawania produktów ubezpieczeniowych, nie wystawiała też żadnych dokumentów w imieniu firmy. Wynagrodzenie otrzymywała raz w miesiącu (zeznania, częściowo, świadka B. B. k. 44v-45 a.s., zeznania, częściowo, wnioskodawczynie k. 30v, 79v a.s., protokół przesłuchania D. W. w charakterze świadka k. 83 a.s.).

Wnioskodawczynie była zgłoszona do ubezpieczenia pracowniczego przez zatrudniającą ją spółkę, jednakże spółka nie odprowadzała regularnie składek ubezpieczeniowych i powstawały z tego tytułu zaległości. Odwołująca nie opłacała także obowiązkowych składek na ubezpieczenie z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, płaciła jedynie składkę na ubezpieczenie zdrowotne (dokument zlecenia przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego z płatnikiem składek – a.u.).

Organ rentowy z urzędu wszczął postępowanie wyjaśniające celem ustalenia zasadności podlegania ubezpieczeniom społecznym przez wnioskodawczynię z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika (...). (...) S.C. i wezwał skarżącą do złożenia pisemnych wyjaśnień, nadto do dostarczenia dokumentacji w postaci umowy o pracę, świadectwa pracy, ZUS RMUA, PIT 11, zakresu czynności, przelewów bankowych potwierdzających przelewanie wynagrodzenia oraz innych dokumentów, które mogłyby potwierdzać wykonywanie pracy przez wnioskodawczynię (wezwanie – a.u.).

W międzyczasie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K., prowadził postępowanie kontrolne w stosunku do spółek (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. i ustalił, że spółka (...). (...) (...) została utworzona przez spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...), które to spółki poza wymienioną zawiązały ponad 100 innych spółek cywilnych o takim samym profilu działalności. Z ustaleń kontroli wynikało nadto, że do spółek tych zatrudniano pracowników, przede wszystkim wśród osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Wszystkie spółki miały taki sam profil działalności, a pracownicy w ramach umowy o pracę zajmowali się rozprowadzaniem ulotek reklamowych i rekrutowaniem nowych osób do kolejnych spółek cywilnych. Zatrudnienie następowało na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą taka forma umowy, z pełnym wymiarem czasu pracy była korzystna, ponieważ zwalniała ich z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu wykonywania działalności gospodarczej. Spółki te zatrudniały pracowników na podstawie umów o pracę, mimo iż faktycznie zakres czynności i sposób ich wykonywania przez pracowników wskazywał na cywilnoprawny charakter tych umów (decyzja – a.u.).

W dniu 13 czerwca 2013 r. organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję (a.u.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o przytoczone dowody z dokumentów zawarte w aktach sprawy i aktach organu rentowego, które obdarzono wiarą w całości oraz częściowo, w oparciu o zeznania wnioskodawczynie i świadka B. B. (1).

W ocenie Sądu dowody z dokumentów zostały sporządzone w przepisanej formie, w oparciu o obowiązujące w dacie ich wydania przepisy prawne oraz wydane przez kompetentne osoby w ramach przysługujących im uprawnień. Nie były także kwestionowane przez strony.

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawczynie D. W. (1) oraz świadka B. B. (1) jedynie w części, w zakresie dotyczącym ustaleń poczynionych w sprawie. Za niewiarygodne Sąd uznała zeznania obu tych osób, iż wnioskodawczynie na koniec miesiąca robiła zestawienie w postaci raportu wskazując z iloma osobami się spotkała i jakimi produktami ludzie byli zainteresowani, że prowadziła ewidencję swojej pracy, średnio raz w miesiącu spotykała się z B. B. (1), której przekazywała raporty z danymi potencjalnych klientów. Są one bowiem w tym zakresie sprzeczne z zeznaniami, które wnioskodawczynie złożyła w toku postępowania karnego (k. 83 a.s.). Na pytanie przesłuchującego „czy świadek składał, a jeżeli tak, to w jaki sposób, komu i z jaką częstotliwością raporty z wykonywanej pracy o pozyskaniu potencjalnych klientów”, D. W. (1) zeznała wówczas: „jak mi się wydaje, to na początku mojej pracy na rzecz spółki co drugi dzień telefonicznie przekazywałam przedstawicielowi firmy relację ustną co do pozyskania osób zainteresowanych

firma. Nie pamiętam dokładnie jak to się odbywało”. Tymczasem w toku postępowania przez Sądem zarówno wnioskodawczyni, jak świadek B. nagle zeznawały, że D. W. (1) sporządzała raporty, które miała przedstawiać B. B. (1), że raporty te robiła pod koniec miesiąca. Jak wynika z powyższego, zeznania te są sprzeczne z tymi, które złożyła w toku postępowania przygotowawczego. W ocenie Sądu te zeznania, złożone w dniu 22.02.2013r. w (...) w D. są wiarygodne, jako że składane dużo wcześniej (wnioskodawczyni powinna więc wtedy dużo lepiej pamiętać okoliczności zawarcia umowy) oraz wówczas wnioskodawczyni nie miała interesu w zeznawaniu nieprawdy.

Odwołanie D. W. (1) nie jest zasadne.

Zgodnie z treścią art. 68 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2013 roku, poz. 1422 ze zm.) do zakresu działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należy, między innymi, realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych, a w szczególności stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych. Z powyższego wynika, iż ZUS ma prawo stwierdzać obowiązek ubezpieczenia, a co za tym idzie, ustalać i brak takiego obowiązku.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Z przepisu art. 13 pkt 1 wynika zaś, że od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu.

Zgodnie zaś z art. 11 obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 12, natomiast dobrowolnie, na swój wniosek - osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 8 i 10 (m.in. zleceniobiorcy).

Z przepisu art. 12 ust. 1 wynika zaś, że obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Z kolei z przepisu art. 9 ust. 1 ustawy systemowej wynika, że osoby będące jednocześnie pracownikami, spełniające warunki do objęcia ich obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi z innych tytułów są obejmowane ubezpieczeniami tylko z tytułu stosunku pracy.

Od dnia 1 listopada 2005 roku, na podstawie art. 2 ustawy z dnia 1 lipca 2005 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2005 roku, Nr 169, poz. 1412) do art. 9 omawianej ustawy został dodany ustęp 2a stanowiący, że osoba, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 (wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia) prowadząca jednocześnie pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 - podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu tej działalności, jeżeli z tytułu wykonywania umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz współpracy przy wykonywaniu tych umów podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od obowiązującej tę osobę najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność. Może ona dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi również z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4.

Odnosząc się do realiów niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skutek zawarcia umowy o pracę przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą w postaci podlegania ubezpieczeniom z tytułu umowy o pracę nie jest zakazany przez prawo. W niniejszej sprawie przedmiotowe umowy o pracę są czynnościami prawnymi pozornymi.

Zgodnie z treścią art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Oświadczenie woli jest złożone pozornie, jeśli jest symulowane. Oznacza to, że strony, które dokonują danej czynności prawnej mają w rzeczywistości zamiar wywołać u osób trzecich lub władz publicznych rzeczywiste, prawdziwe

przeświadczenie, że ich zamiarem jest wywołanie skutków prawnych, objętych treścią ich oświadczeń woli. Elementem koniecznym pozornej czynności prawnej jest istniejące między stronami, niedostępne dla innych osób porozumienie, co do tego, że oświadczenia woli nie mają wywołać zwykłych skutków prawnych lub co do tego, że zamiar ujawniony w treści symulowanych oświadczeń woli nie istnieje. Kolejną przesłanką uznania czynności za pozorną jest złożenie oświadczenia woli drugiej stronie oraz zgoda drugiej strony czynności prawnej na jej pozorny charakter.

Odwołująca się zawarła z zainteresowanym umowę o pracę pod pozorem świadczenia tej pracy, jako pracownik oraz w celu uniknięcia konieczności opłacania składek z tytułu prowadzonej równocześnie pozarolniczej działalności gospodarczej. Wnioskodawczyni, bowiem przez cały okres świadczenia tej pracy nadal prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, za którą opłacała jedynie składkę na ubezpieczenie zdrowotne, a obowiązek ubezpieczeń społecznych był łączony ze stosunkiem pracy. Miała też, w ocenie Sadu, pełną świadomość, że łącząca ją umowa z zainteresowanymi nie miała cech stosunku pracy. Wynika to jednoznacznie z zeznań złożonych przez nią w toku postępowania karnego.

Umowa łącząca stronę nie nosiła cech umowy o pracę, lecz umowy cywilnoprawnej – umowy zlecenia.

Zgodnie z art. 22 k.p. poprzez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

O istnieniu stosunku pracy przesądzają nie takie elementy jak rodzaj wykonywanej pracy, lecz obowiązek pracownika osobistego wykonywania pracy, podporządkowania pracodawcy, przestrzegania czasu i dyscypliny pracy. Odnosząc powyższe teoretyczne uwagi do realiów niniejszej sprawy, nie sposób przyjąć, by strony łączył stosunek pracy.

W rozpoznawanej sprawie czynności wykonywane przez wnioskodawczynię w ramach łączącej ją z zainteresowaną spółką cywilną umowy ze swej istoty nie wymagała ścisłego podporządkowania pracodawcy i pozostawiała wykonującemu ją stosunkowo dużą dozę swobody. Wnioskodawczyni nie miała wyznaczonych dni i godzin pracy, sama decydowała o czasie i miejscu wykonywanych przez siebie zadań. Pracodawca nie ewidencjonował czasu pracy wnioskodawczyni, nie podpisywała ona bowiem list obecności, nie musiała usprawiedliwiać nieobecności w pracy. Wykonywanie pracy przez wnioskodawczynię charakteryzowało się dużą swobodą, brak też było nadzoru ze strony pracodawcy nad sposobem wykonywania pracy przez skarżącą.

Mając powyższe okoliczności na względzie uznać więc należy, że umowy łączące strony nie miały cech określonych w art. 22 § 1 k.p., a łączący je stosunek prawny nie był stosunkiem pracy.

W ocenie Sądu, zawarcie przez strony umowy o pracę miało charakter pozorny i zmierzało do umożliwienia skarżącej uniknięcia konieczności opłacania składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Mając na uwadze powyższe argumenty należy stwierdzić, że odwołanie skarżącej nie zasługiwało na uwzględnienie i decyzja organu rentowego stwierdzająca, że wnioskodawczyni w okresie od 1 marca 2009 r. do 10 kwietnia 2010 r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę jest prawidłowa.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie wyżej cytowanych przepisów oraz treści art. 477¹⁴ § 1 kpc, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.